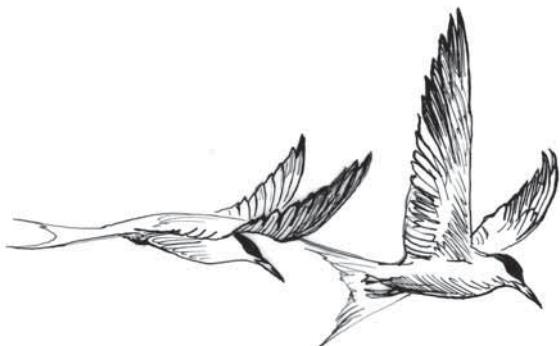

Fjordterne *Sterna hirundo*

Common tern

Fjordternen yngler i de tempererede egne af Nordamerika, Europa og Asien og er den videst udbredte af de europæiske ternearter. I Europa yngler fjordternen fra Nordnorge i nord til Middelhavet i syd. De største europæiske bestande findes i Rusland og Ukraine samt i Finland og Sverige. I Danmark yngler fjordternen i kolonier på øer og holme i søer, i fjorde og ved kyster. Roskilde Fjord er et vigtigt yngleområde, men store kolonier findes også i Vadehavet og Nissum Fjord.

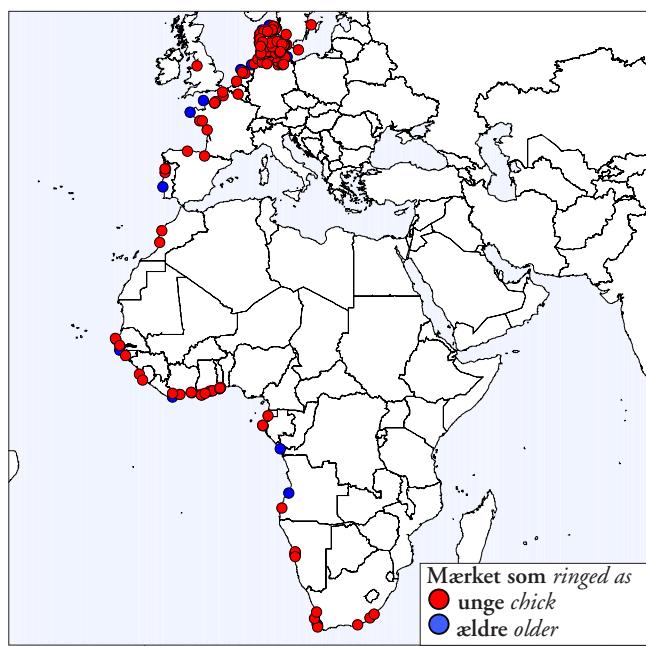

Fig.1. Samtlige genfund af fjordterne ringmærket i Danmark (n=421). All recoveries of common tern ringed in Denmark (n=421).

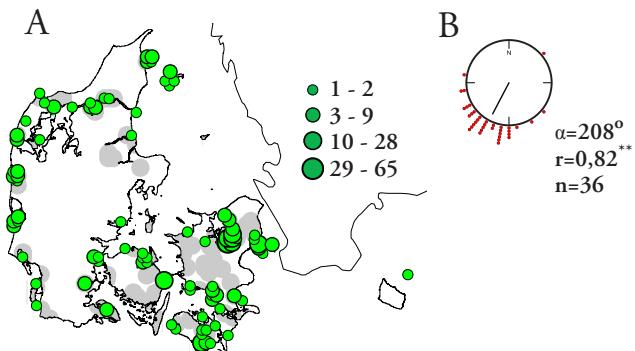

Fig. 2. A) Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered and breeding distribution (1993-96).
 B) Retning af direkte efterårstræk (aug-dec, >100 km). Direction of direct autumn migration (Aug-Dec, >100 km).

Fjordterner på træk og rast ses i Danmark fra slutningen af juni til først i september, og igen fra midt i april til udgangen af maj. De vestpalæarktiske fjordterner overvintrer primært langs vestkysten af Afrika helt ned til Sydafrika.

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark er der i alt ringmærket 15.482 fjordterner. H.C.C. Mortensen mærkede de første i 1911, og senere har alle danske ringmærkningsinstitutioner

Fakta Facts

Mærkninger Birds ringed 15.482

Genmeldinger Recoveries

Antal genmeldinger	No. of recoveries	421
heraf uden for Danmark	Recovered abroad	104 (25 %)
Antal fugle	No. of individuals	415
heraf mærket som unger	Ringed as chicks	319 (77 %)
Genmeldingsandel	Proportion recovered	2,1 %
Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark		187
Ringed abroad and recovered in Denmark		

Ekstremer Extremes

Højeste alder	Oldest bird	18 år 11 mdr.
Længste afstand	Longest dist.	S. Afrika S. Africa 10.022 km
Nordligst	Northernmost	Sverige Sweden (57° 39'N)
Sydligst	Southernmost	Sydafrika South Africa (34° 21'S)
Østligst	Easternmost	Sydafrika South Africa (28° 39'E)
Vestligst	Westernmost	Senegal Senegal (17° 31'W)

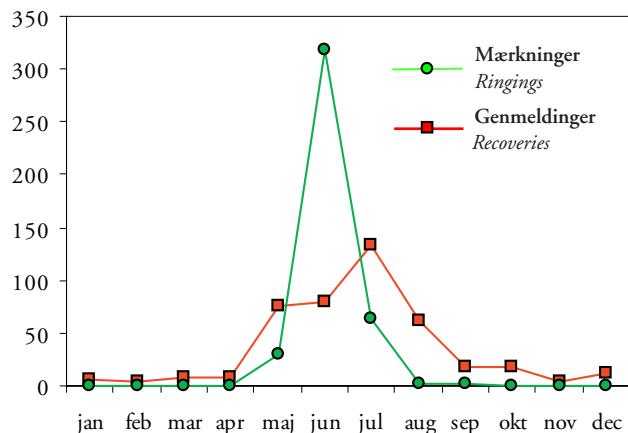

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af fjordterne. Month of ringing and recovery for recovered common tern.

bidraget til de mange mærkninger. Flest fjordterner blev mærket i 1970’erne og 1980’erne, hvor det højeste antal var 566 mærkninger i 1982 (fig. 4). En stor del af mærkningerne er udført af ringmækere, organiseret i Ternegruppen i 1971-85 (Mardal 1974).

I alt 415 af de mærkede fugle er genmeldt; langt hovedparten var fugle mærket i kolonierne. Fuglene er mærket i yngletiden fra 16. maj til udgangen af juli, enten som ikke-flyværdige unger (77 %) eller som voksne fugle, fanget i fælder. De genmeldte fugle er mærket på småøer og holme langs en stor del af de danske kyststrækninger samt i en række danske fjorde (fig. 2A). Genfundsaterialet er derfor repræsentativt for den danske ynglebestand. Der foreligger ydermere oplysninger om 187 fjordterner, der er mærket i udlandet og genmeldt i Danmark.

Træk og overvintring

Danske ynglefugle. De danske fjordterner er trækfugle. De første fugle forlader landet i juli, hvor enkelte er genfundet i Nordtyskland og Holland. En enkelt ungfugl er samme måned genfundet ved Kalmar i Sverige, men det ser dog ikke ud til, at fjordternerne lige så hyppigt som havternen bevæger sig mod nord før de påbegynder det egentlige træk. I august er trækket i gang, idet 30 % af genmeldingerne er fra udlandet, og gennemsnitspositionen ligger lige syd for landet (fig. 5). Fra august er der genfund langs Europas vestkyst fra Nordtyskland, gennem Holland, Belgien, Frankrig, Spanien og Portugal, og fra Marokko. I september stammer 65 % af genfundene fra udlandet, og gennemsnitspositionen ligger i Sydeuropa (fig. 5). I denne måned er danske fjordterner bl.a. fundet i Frankrig og Marokko, og de første fugle er genfundet i vinterkvarteret i Ghana, Namibia og Sydafrika. I oktober er de

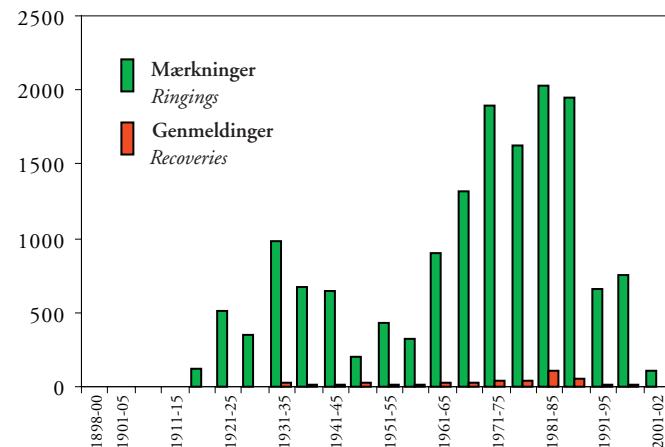

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for fjordterne ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of common tern ringed in Denmark.

fleste fjordterner nået frem til vinterkvarteret, hvilket illustreres af gennemsnitspositionerne (fig. 5).

I vinterperioden er fjordterner genmeldt fra Gambia i nordvest til Sydafrika i syd. De fleste danskmærkede fugle er genfundet i Elfenbenskysten (5), Ghana (12), Namibia (6) og Sydafrika (8). En udbredt ternefangst, udført af lokale beboere ved Ghanas kyst, er en medvirkende årsag til de mange genfund herfra. Desuden er tre fugle fundet øst for Kap Det Gode Håb. I Sydafrika er der i oktober, november og januar ringmærket syv fjordterner, som er genfundet i Danmark i juni og første halvdel af

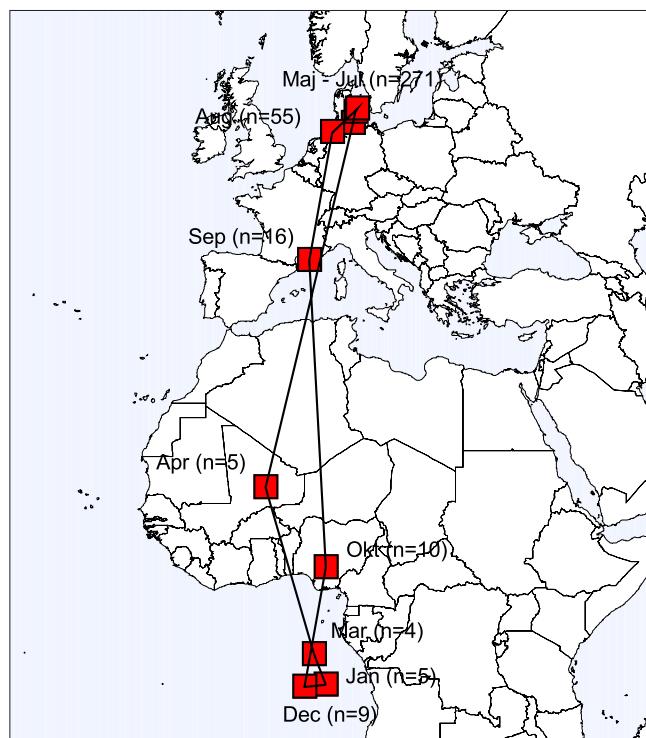

Fig. 5. Månedlige gennemsnitspositioner for fjordterne ringmærket i Danmark. Monthly mean positions for common tern ringed in Denmark.

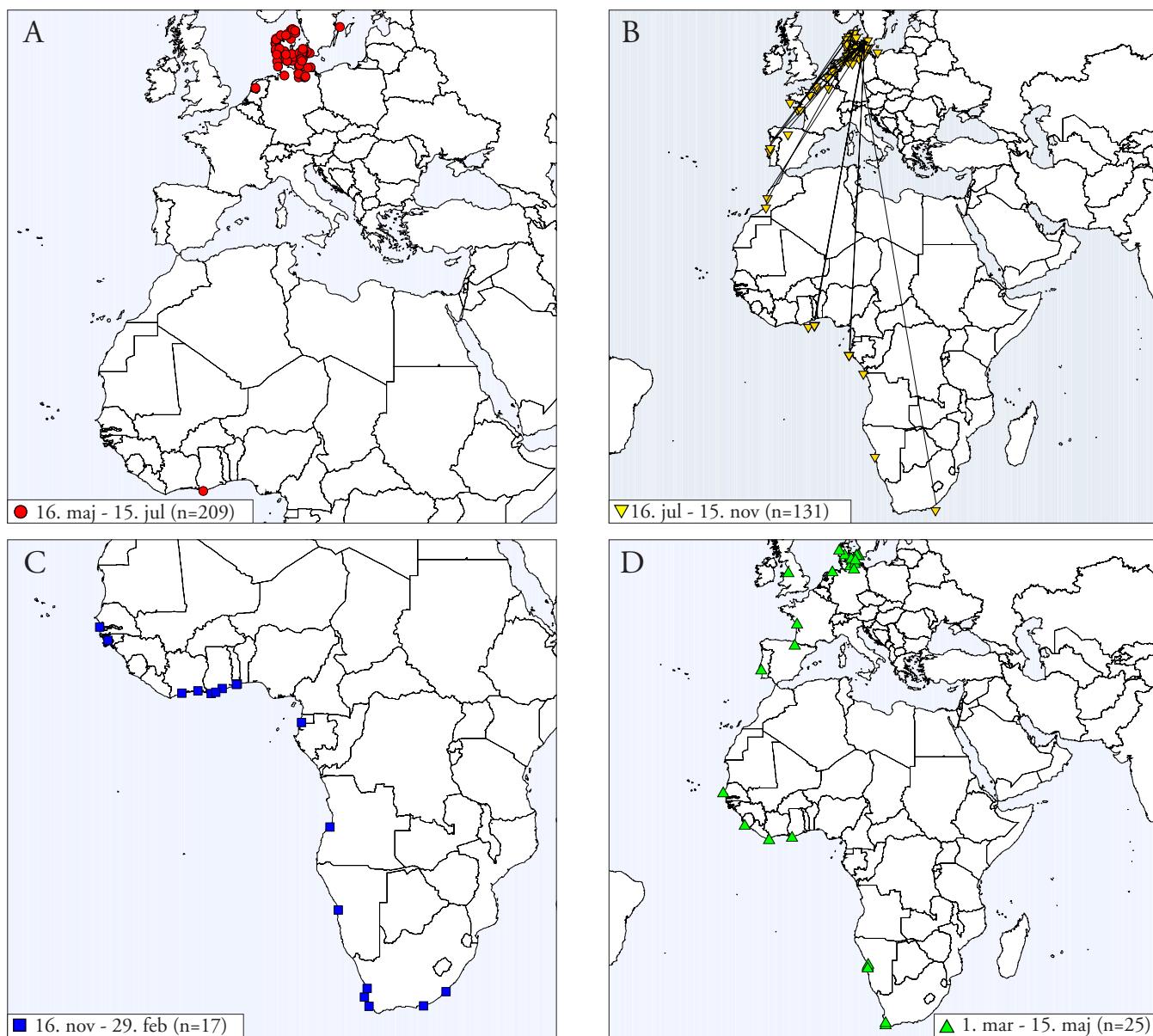

Fig. 6. Genmeldinger fra A) yngletiden, B) efterårs-, C) vinter- og D) forårspérioden af fjordterne ringmærket i Danmark. På kort B angiver linjer direkte træk. Recoveries during A) the breeding season and B) autumn, C) winter and D) spring of common tern ringed in Denmark. Lines on map B indicate direct migration.

august (fig. 7). En af disse blev aflæst på Storeager, Sydlolland, og de øvrige er også sandsynlige danske ynglefugle, mærket i vinterkvarteret.

De danske, norske, svenske og finske fjordterner overvintrer generelt sydligere end fuglene fra bl.a. De Britiske Øer og Holland (Salomonsen 1967a, Cramp 1985, Wernham m.fl. 2002) – endnu et eksempel på overspringstræk som beskrevet i kap. 4.

Returtrækket påbegyndes formentlig i marts som antydet af et enkelt genfund i Portugal 10. marts. De øvrige genfund indikerer, at returtrækket sker ad samme rute som om efteråret (fig. 6D). I april er der genmeldinger fra Spanien og Frankrig, og den tidligste ringmærkede fjordterne blev fundet død

i kolonien 25. april. De fleste fugle ankommer til kolonierne i Danmark i slutningen af april og starten af maj (Thorup 1998). I april er der dog stadig genfund i Afrika (3), i hhv. Sydafrika, Elfenbenskysten og Senegal. To af disse er imidlertid ungfugle, som i mange tilfælde oversomrer i Afrika (Cramp 1985, Salomonsen 1967b, Wernham m.fl. 2002). Danske ungfugle er desuden genfundet som oversomrende i Namibia og Ghana.

I mange tilfælde vender fjordternerne tilbage til den samme koloni år efter år (se også Rasmussen 1979). Af 247 fjordterner, der er mærket som voksne og genfundet i en ynglekoloni i et efterfølgende år, er 75 % fundet i mærkningskolonien, 6 % flyttede 1-5

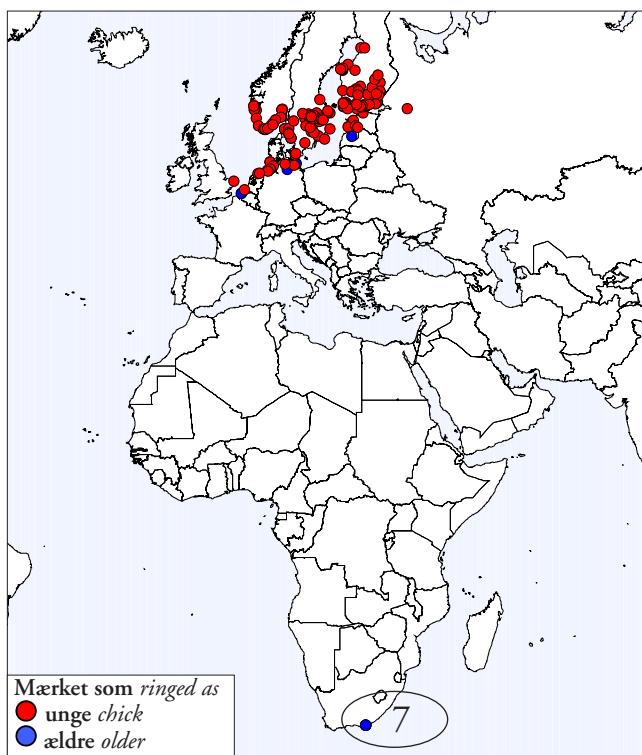

Fig. 7. Mærkningslokaliteter for fjordterne ringmærket i udlandet og genfundet i Danmark (n=187). Ringing locations for common tern ringed abroad and recovered in Denmark (n=187).

km, 17% 6-30 km og 2% 31-100 km (Ternegruppen upubl.). Enkelte fjordterner er senere genmeldt som ynglende i Nordtyskland.

De unge fjordterner vender også i stor udstrækning tilbage til deres udskæningssted for selv at yngle. Ingen af de ringmærkede fugle er dog genmeldt i Danmark som etårige, men 10 toårige fjordterner er genfundet i landet, heraf tre som ynglende. Af 106 fjordterner, der er mærket som unger og genfundet i en ynglekoloni som toårige eller ældre, blev 37% fundet i deres klækningskoloni, mens 8% flyttede 1-5 km, 8% 6-10 km, 24% 11-30 km, 15% 31-100 km og 8% mere end 100 km (Ternegruppen upubl.). Enkelte danskmaerkede unger genfundet som ynglende i Nordtyskland.

Trækgæster. I Danmark er der i alt genfundet 187 ringmærkede fjordterner, mærket i udlandet (fig. 7). Hovedparten (57%) af genfundene er gjort i august, hvor trækket toppe ved f.eks Blåvandshuk (Meltofte & Faldborg 1987). De ringmærkede fugle stammer fra Finland (67), det sydlige Sverige (47), det sydlige Norge (29), Estland (5), Letland (1), Rusland (1), Nordtyskland (24), England (1) og Holland (3). Størstedelen af de udenlandske fjordterner er fundet i Vestjylland.

Genmeldings- og dødsårsager

I materialet er 24 % af genfundene aflæsninger (fig. 8A), heraf er 75 % foretaget i Danmark. For hele 76 % af fuglene, der er inrapporteret som døde, er dødsårsagen ikke fastslået (fig. 8B). Jagt er den hyppigste oplyste dødsårsag (fig. 8B). Flest er skudt i Danmark i juli-august, hovedsageligt før 1960. Blandt fjordterner ringmærket som unger eller ungfugle og genmeldt som døde er 78 % inrapporteret i løbet af det første leveår (fig. 9). I det andet leveår er kun en meget lille del genmeldt som døde, sandsynligvis fordi mange af fuglene opholder sig i Afrika, hvor tilbagemeldingschancerne er ringere.

Den ældste danskmaerkede fjordterne blev aflæst som ynglende ved Knudshoved 10. maj 2001, næsten 19 år efter, at den blev mærket som unge på Eskilsø i Roskilde Fjord 31. maj 1982.

English summary

The common tern is a fairly widespread breeding bird in Denmark with an estimated population of 1,000 pairs. Migrants pass Denmark from late June to September and in April–May.

The first common tern was ringed in Denmark in 1911, with the majority ringed in the 1970s and '80s. The recovered birds were ringed in many different colonies all over Denmark in May–July.

The Danish common terns start their migration in late July, and in August 30 % of the recoveries are from abroad, with a mean position south of Denmark. Common terns migrate along the west coast of continental Europe. The first birds are recovered in their winter quarters in tropical Africa in

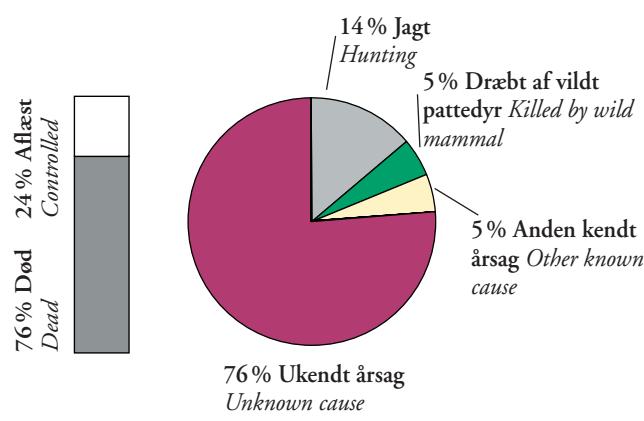

Fig. 8. A) Genmeldingsårsager (n=421) og B) dodsårsager (n=322) for fjordterne ringmærket i Danmark. A) Cause of recovery (n=421) and B) cause of death (n=322) for common tern ringed in Denmark.

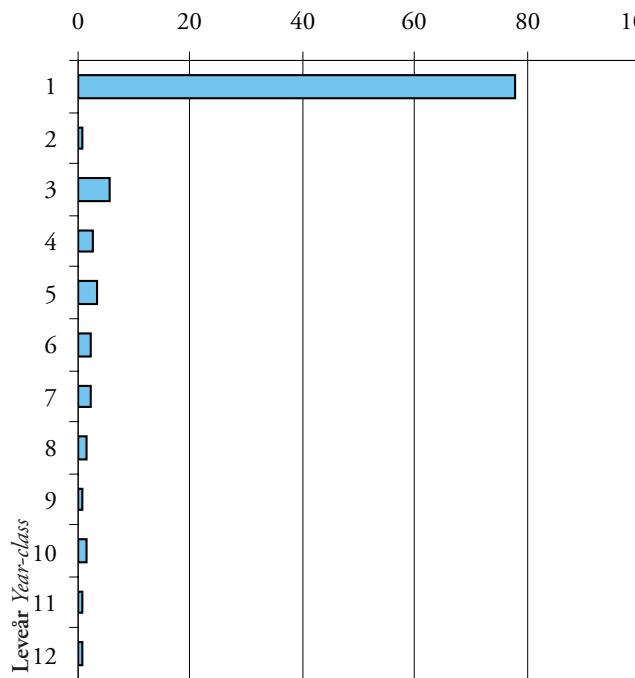

Fig. 9. Aldersfordeling af fjordterne mærket som redeunger eller ungfugle i deres første efterår og genmeldt som døde (n=217).
Distribution on year-class of common tern ringed as nestlings or juveniles in their first autumn and recovered as dead (n=217).

September. During winter common terns have been recovered from Gambia in the northwest to South Africa in the south. Most have been found in Côte d'Ivoire, Ghana, Namibia and South Africa. Three birds have been found east of the Cape of Good Hope. The spring migration follows the same route as in autumn. A bird was recovered in Portugal in March, in April in Spain and France, and on 25 April the first have been recorded in the breeding colony. Few common terns return to the breeding colonies as one-year-olds, and many probably stay in Africa during the summer.

Outside the breeding season, Denmark is mainly visited by common terns from the countries around the Baltic Sea, Norway and northwest Germany. Most of these foreign visitors have been found in western Jutland but some also in inner Danish waters. Most (57 %) have been recovered in August.

